

Kaksi perunasatoa kesässä?

Paavo Ahvenniemi

Täällä kotipaikallani Hämeenlinnassa pystyy helposti kasvatamaan omat varhaisperunat juhannukseksi. Olen myös istuttanut perunaa vasta juhannuksena ja nostanut jo elokuussa sen satoa ja korjannut syksyllä vielä uuniperunan kokoista loppusatoa. Olenkin tässä pohtinut, että voisiko perunasta ottaa kaksi satoa kesässä. Ensin kasvattaisi varhaisperunat ja istuttaisi sitten uudelleen samoille sijoille ja saisi syksyksi vielä toisen sadon. Sillä tavoin maasta ehtisi saamaan enemmän irti kesässä.

Toissa kesänä istutin ensimmäiset siemenperunat sulaan maahan jo 3. huhtikuuta ja nostin ensimmäiset varhaisperunat 8. kesäkuuta, 66 vuorokautta istutuksesta. Toista satoa pääsisi siis istuttamaan joinakin vuosina jo noin 10. kesäkuuta, jolloin syyskuun loppuun ehtisi kertyä 110 kasvupäivää. Sehän ei olisi kuin muutama päivä Kustaan päivän jälkeen, joka vanhojen ihmisten mukaan on se ainoa oikea perunan istutuspäivä.

Peruna kehittyy sitä nopeammin, mitä lämpimämpään maahan sen istuttaa. Varsinkin alkukehitys on räjähtävää (Kuva 7). Juhannuksena istutettu Solist tuli viime kesänä pintaan kuudessa päivässä ja tuotti varhaisperunasatoa jo 10. elokuuta, vain 47 päivää istutuksesta. Tämä tietysti auttaa ratkaisevasti toisen sadon ehtimistä.

Kahden sadon tuottamisen viljelytekniikka

Seuraavaan olen kirjannut joukon pikku vinkkejä, joita noudattamalla kahden perunasadon tuottaminen kesässä pitäisi olla helppo nakki. Tosin joudut astumaan monesti vähän mukavuusalueesi ulkopuolelle.

Lajikkeet

Varhaisperunasadon kasvattamiseen kannattaisi ehkä käyttää vain aikaisia lajikkeita. Siemenkauppojen pienpakkauksissa niistä löytyy keväisin ainakin Carreraa, Colombaa, Jussia, Solista ja Timoa. Seuraavan aikaisuusryhmän lajikkeet kuten Siikli ja Annabellekin tietenkin tulevat kyseeseen, mutta ne tuottavat satoa ainakin 10 päivää hitaammin, jolloin toinen istutus väkisin vähän viivästyy. Aikaiset lajikkeet sopivat

Kuva 1. Juhannuksena istutettu Goldmarie 23.8.2022, 60 vrk istutuksesta. Kolmen kasvin sato 734 g.

hyvin myös toisen sadon lajikkeiksi, mutta jopa melko myöhäisten ryhmän lajikkeet, kuten kuvan Goldmarie (Kuva 1), ehtivät hyvin tuottaa jo elokuulla suoraan pellostä kattilaan nostettavaa satoa.

Sen sijaan myöhäiset lajikkeet alkavat olla siinä rajoilla. Juhannuksena istutettu Mozart tuotti viime kesänä loppusatoa 6. lokakuuta 450 g/kasvi, ei ehkä ihan riittävästi, varsinkin kun sen pitäisi oikeastaan ehtiä uuniperunakokoon. Loppusadon tavoitteen asettaisin mieluummin vähintään 600 grammaan.

Idätys

Varhaisperuna pitäisi saada keväällä itämään mahdollisimman aikaisin ja riittävän lämpimään. Kuten edellä todettiin, routa voi lähteä maasta jo huhtikuun alkupäivinä ja siementä olisi pitänyt ehtiä jo siihen mennessä idättää noin kaksi viikkoa huoneenlämmössä. Tämä onkin varsin kriittinen vaihe, koska ensimmäiset siemenperunat ilmaantuvat kauppoihin yleensä vasta aivan maaliskuun lopussa. Toisaalta toisen sadon siemenperunat pitäisi saada mahdollisimman nopeasti pois

Kuva 2. Varhaisperunan istutusta 15.4.2019 kaivamalla istutuskuopat lapiolla.

kaupan lämpimästä myyntitilasta kylmiöön tai jääkaappiin, jotta ne eivät ehdi itää liikaa vasta juhannuksen tienoilla tapahtuvaan istutukseen mennessä.

Muokkaus ja istutus

Kun siemenperuna on saanut tarvittavan määrän idätyslämpöä, se kannattaa mieluummin istuttaa, kylmäänkin maahan,

kuin jatkaa idättämistä. Vaikka kasvu onkin aluksi hidasta, hyvä uutinen on, että juuret alkavat kehittyä kylmässäkin maassa. Aikaiseen istutukseen tarkoitettu maa olisi syytä muokata valmiiksi jo syksyllä, koska keväällä heti roudan sulamisen jälkeen se on liian märkää liikuteltavaksi. Istutuksen pystyy kuitenkin hyvin suorittamaan ilman kevätkuokkausta kaivamalla siemenperunoille lapiolla istutuskuopat (Kuva 2). Lannoitetta kuopan pohjalle, siemenperuna itu

ylöspäin, ja kuoppa tasataan maanpinnan tasalle.

Toisessa istutuksessa maata on helppo vähän kuohkeuttaa talikolla tarvittaessa. Siinäkin istutuksessa toimii erinomaisesti sama lapiomenetelmä kuin varhaisperunan istutuksessa, mutta halutessaan voi tietysti sen sijaan vetää leveäteräisellä kuokalla istutusvaon, laittaa lannoitteen ja siemenperunan vakoon ja sulkea sen vetämällä

maata päälle rautaharavalla. Tai voi ripotella lannoitteen maan pintaan, muokata sen jälkeen maata talikolla ja sitten työntää siemenperunat pehmeään maahan, itu ylöspäin, ja päälle kevyet mullat. Toisessa istutuksessa on tärkeää käsitellä siemenperunoita hyvin varovasti, jotta kylmiössä tai jääkaapissa pimeässä muodostuneet hauraat valkoiset idut eivät irtoile.

Katteet

Kylmän maan kattaminen muovilla heti istutuksen jälkeen on välttämätöntä varhaisperunan viljelyssä. Auringonpaisteessa muovin alle syntyy kasvihuoneilmiö, joka lämmittää maata ja jouduttaa perunan alkukehitystä. Heti perunan tultua pintaan muovi kannattaa vaihtaa harsoon. Vaihdon yhteydessä maanpinnan haravointi ja pienen penkinalun muotoilu tappaa alullaan olevat rikkaruohot. Jos harson tukee metallikaarien varaan, peruna pääsee kasvaamaan pituutta esteettömästi, jolloin harsoa voi pitää siihen asti, kunnes viimeisetkin kylmät yöt ovat ohi. Harson poiston jälkeen penkin voi mullata lopulliseen kokoonsa.

Toisen sadon istutuksen yhteydessä katteita ei tietenkään tarvitse. Sen sijaan syksyllä kasvukautta voi jatkaa vaikka pitkälle lokakuulle laittamalla harson suojaamaan perunanvarsia yöpakkasilta (Kuva 8). Tosin perunarutto leviää nopeammin kosteassa harson alla.

Rutontorjunta

Varhaisperunalla rutosta ei ole huolta, koska se ei yleensä ilmaannu ennen kuin heinäkuun loppupuolella, jolloin ensimmäinen sato on jo hyvässä lykyssä syöty. Toisessa istutuksessa sen sijaan rutto iskee vääjäämättä, ellei käytä rutonkestäviä lajikkeita. Juhannuksena istutetut rutonkestävät Opera vuonna 2017 ja Muse viime kesänä (Kuva 3) välttyivät rutolta kokonaan.

Suurin riski ruton ilmaannuttua on lehtiin muodostuvien kestoitiöiden joutuminen maahan ruton tappamien varisevien lehtien mukana (Kuva 4). Kestoitiöt säilyvät maassa jopa neljä vuotta ja voivat tartuttaa seuraavia perunasatoja huomattavasti normaalia aikaisemmin. Kuolleiden lehtien tarkka kokoaminen pois ennen nostoa onkin kotipuutarhurin tärkein toimenpide ruton torjumiseksi.

Kuva 8. Harso suojasi perunat kylmältä syksyn kovimmasta pakkasyöstä (8.9) lähtien viimeisiin nostoihin asti 10.10.

Kuva 3. Viime juhannuksena istutettu Muse oli vielä 30.9. täysin rutotonta.

Kuva 5. Perunoiden ohella kaikki muutkin perunan osat pitäisi poistaa nostossa maasta mahdollisimman tarkoin.

Nosto

Suoraan puutarhasta kuokittavan kesäperunan noston kaikki osaavat. Varret ja niiden mukana nousevat juuret on tietenkin syytä toimittaa pois pellolta. Loppusadon nostossa täytyy ottaa huomioon edellä mainittu perunaruton kestoitoiden torjunta. Oikea loppusadon nostotekniikka

olisikin sellainen, että varret leikataan poikki maan pintaa myöten ja kootaan pois, minkä jälkeen penkin pinta vielä puhdistetaan tarkoin kuolleista perunan lehdistä haravoimalla tai käsin kaapimalla, ennen kuin peruna nostetaan. Jos varsia ei leikkaa ensin pois, kuivuneisiin lehtiin penkin pinnalla ei pääse kunnolla käsiksi ja ne sekoittuvat nostossa maahan. Myös

Kuva 6. Varsinkin aurinkoisena nostopäivänä perunat kuivavat hetkessä pellon pinnalla. Kuvassa juhannuksena istutettujen Goldmarien ja Mozartin satoa 30.9.

varren tyngät ja niissä kiinni olevat maavarret kannattaa poistaa tarkoin noston yhteydessä (Kuva 5). Se vähentää maan tautipotentiaalia, varsinkin perunaseitin määrää. Ennen varastoon siirtämistä perunoita kannattaa kuivattaa muutaman tunnin pellolla (Kuva 6).

Kiitämme asiakkaitamme ja kumppaneitamme tästä vuodesta!

Hyvää joulun aikaa
ja menestystä uuteen
vuoteen 2023

www.finpom.com

FinPom EUROPLANT

Hyvät viljelykäytännöt tarpeen

Tällainen kaksi satoa kesässä -viljelytapa on tietysti kovin intensiivistä. Siksi täytyy tehdä tavallistakin huolellisemmin kaikki mahdollinen maan elinvoimaisuuden ylläpitämiseksi ja perunan tautien torjumiseksi. Pienelläkin puutarhatilkulla on syytä harrastaa yleensäkin ainakin minimiviljelykiertoa, eli vaihtaa perunan ja vihannesten paikkoja vuosittain. Ja autotallin taakse noussut komposti ja keittiöjätteen kompostorin sisältö karrätään tietenkin säännöllisesti puutarhamaata rikastuttamaan. Jos pihassa kasvaa nurmikko, siitä saa keräävällä ruohonleikkurilla runsaasti orgaanista ainesta kesän aikana niin kompostiin kuin suoraan perunapenkkiin katteeksi (Kuva 7).

Oikean nostotekniikan merkityksestä perunan tautien torjunnassa on kerrottu jo edellä. Ja kaikkein tärkeintä on tietenkin siemenperunan uusiminen joka kevät. Vain terve siemenperuna takaa, että perunamaahan ei pääse pesiytymään jokin monista pelkästään siemenperunan mukana leviävistä vaarallista tai haitallisista perunan kasvitaudeista ja tuholaisista. Ja terveellä siemenellä kotipuutarhuri saa pieneltä

Kuva 7. Juhannusaattona istutettu peruna 18.7., vain 24 päivää istutuksesta, saamassa nurmikon leikkuujätettä katteeksi. Rivi 1 etualalla Solistia, 2-4 Goldmarieta, 4-6 Mozartia (hidaskasvuisempaa) ja perällä penkit 7-8 Musea.

puutarhatilkultaan mahdollisimman ison sadon. Ja juuri sitä isoa kokonaissatoahan hän myös kahdella perunasadolla kesässä tavoittelee.

Paavo Ahvenniemi on emeritus-perunalan ammattilainen ja innokas kokeileva kotipuutarhuri.

Eväät hyvään perunasatoon

Ranman
TOP

– Lehti- ja mukularuton taltuttaja

Proman

– Potkua perunan rikkakasvitorjuntaan

Shirlan

– Rutontorjunnan kokenut konkari

Varmista kasvinsuojeluaineen turvallinen käyttö. Lue aina pakkausmerkinnät ja tuotetiedot ennen käyttöä.

Lisätietoja löydät nettisivuiltamme www.nordiskalkali.fi

Nordisk Alkali
GROWING TOGETHER